

Merzse-mocsár természetvédelmi terület

Rákoskert vasútállomás – közigazgatási határ – Liszt Ferenc repülőtér közötti terület

Védetté nyilvánítás éve: 1977
Státusa: Fővárosi védelem alatt áll
Területe: 49,5 ha
Látogathatósága: Szabadon látogatható

A terület rövid bemutatása

Jelen leírásban Budapest mocsárvidékét a *Merzse-mocsarat* mutatjuk be, mely kiemelkedő madárvilágával, szemet gyönyörködtető lepkéivel, ízeltlábúival, különféle kételtű és hüllő populációival, védett növényeivel méltán élvezi a Fővárosi védelem státuszát immár 1977 óta.

A védetté nyilvánítás oka

A Merzse-mocsár az egykor nagy kiterjedésű rákosi mocsárvidék egyik utolsó képviselője. A terület három nagy és részben különálló egysége a legdélebbre található Nagy-Merzse, a Kis-Merzse és a részben beerdősült Gyolcs-rét. A terület védettségét indokolja élővilága; gazdag és ritka élőhelyekkel, növényvilággal, valamint területekhez kapcsolódó kiemelkedően értékes állatvilággal méltán élvezi a Fővárosi védelem státuszát.

A természeti emlék megközelíthetősége

A Merzse-dűlő Budapest XVII. kerületében, lakott területektől távol, a ferihegyi reptér, a rákosi vasúti pálya és az ecseri halmok közötti háromszög legmélyebb területén fekszik, déli kiterjedésével érintve Budapest és Pest-megye határát. A mocsár Rákosmente több településének része, valamint Ecsér felől is megközelíthető. Rákoshegyről az Erdő utca, Rákoskeresztúrról, Rákoscsabáról és Rákosligettről az Összekötő utca, míg Rákoskertről a vasútállomás melletti földút vezet a védett terület felé. A leggyorsabban ez utóbbi felől érhető el, kb. 15 percnyi sétával a Ferihegynek tartó földúton. A 168-as busz Rákoshegy Ferihegyi út megállójától az Erdő utcán át fél- egy óra alatt teljesíthető a távolság. Jó időben a homok utakon kerékpárral és autóval is el lehet jutni a két kijelölt parkolóig.

A Merzse-mocsár növényvilága

A területről négy haraszt, százharmincegy kétszikű és ötvenegy egyszikű növényfajt írtak le. Megtalálható élőhelyek a *magassásos*, a *nádas*, a *bokorfűzes*, a *fűz-nyár ligeterdő*, a *száradó képerjés*

lápkrét és *kaszálórét* is. Régebbi leírások beszámoltak úszólápokról, de a jelentős vízszintsüllyedés miatt ezek mára már rögzültek.

A terület védett növényei közé tartozik a *budai imola*, a *keskenylevelű gyapjúsás*, a *szúnyoglábú bibircsvirág*. Sajnálatos módon az elmúlt évek bizonytalan vízjárásai és gyakori kiszáradásai következtében napjainkra a degradálódott gyepekről eltűntek az értékes *orchideafajok*, ám szerencsére a korosodó *tölgyesekben* új otthonra lett, egy korábban itt nem élő faj a *kardlevelű madársisak*. Tehát e fajnak köszönhetően ismét találkozhatunk *orchideákkal* a mocsár környékén!

Emellett a területen egyéb, igen ritka, fővárosi jelentőségű fajokat is meg lehet pillantani. Ilyen a *kisfészekű aszat*, a *parti fűz*, a *fehér madársisak*, a *jávorka fényperje*, a *széleslevelű nőszőfű*, a *tallós nőszőfű* vagy az *őszi kikerics*. Tavasszal a vizesebb helyeken megfigyelhetjük a *sárga nőszírom*, a szárazabb, homokosabb helyeken a *fürtös gyöngyike* szépen virágzó egyedeit. A vizesebb részeken pedig elsősorban bokorfűzek és fűzek tenyésznek, ám jelentős a cserje állomány is; *galagonya*, *kökény*, *feketebodza*, *ezüstfa* zöldellik. A telepített erdők állományalkotó fája a *fehér akác*, a *fehér nyár* és a *kocsányos tölgy*.

A Merzse-mocsár állatvilága

A terület rovarvilága is igen gazdag, megtalálhatók itt az olyan ritka ízeltlábúak, mint a *bőrfutrinka*, a *kékfutrinka*, vagy a *szalmacincér*, de számos egyéb ritka, és védett faj is előfordul a területen. Az itteni rétek nappali lepke egyed- és fajgazdagsága mindenki számára feltűnő! Ezek közül is kiemelkedő jelentőségű a Vörös Könyves *vérfűboglárka lepke* az igen látványos *farkasalmalepke* vagy a *fecskefarkú lepke*.

Napjainkban a mocsár kételtűek számára biztosít kiemelkedően fontos élő- és szaporodó helyet. A ritka vendégek mellett, - mint amilyen a *pettyes* és *tarajos götte*, valamint a *barna varangy* - a *zöld levelibéka*, a *barna ásóbéka* is felkeresi a vizeket kora tavasszal, hogy szaporodhasson, és árulkodó hanggal jeleznek a *vöröshasú unkák* és *kecskebékák* is. A hüllők közül a *vízisikló*k mellett a *mocsári teknősök* is otthonra találnak itt, a szárazabb réteken pedig jelentős *fürge gyík* és *zöld gyík* populáció él.

A területről napjainkig több mint 175 madárfajt figyeltek meg a Merzse-dűlőn, ami az országban dokumentált fajok majd fele! A *ragadozó barna rétihéja* rendszeresen költ a területen. A különböző nádi- és vízimadarak, mint a *függőcinege*, a *nádirigó*, a *vízityúk*, a *szárcsa*, a *bölgömbika*, a *kisvöcsök*, a *szürke gém*, a *nagy kócsag*, és a különböző *nádi poszáta* és réce fajok is fellelhetők errefelé, megfigyelésüket segíti a vízpart közelébe épített, 2015-ben felavatott madármegfigyelő torony.

A mocsarat övező réten, bokorfüzesben és fűz-nyár ligeterdőben, további madárfajokat is megfigyelhetünk. Ilyenek például a *gyurgyalag*, a *kakukk*, a *sárgarigó*, az *örvös galamb*, a *búbos banka*, a *tövisszúró gébics*, a *fülemüle*, a *barátcinege*, a *fogoly*, a *fürj*, a *füleskuvik*, a *karvaly*, az *egerészölyv* és a *vörös vércse*. Megfigyelték költését a Budapesten ritka költőfajnak számító kis *örgébics*nek is.

A tavaszi és őszi vonuláskor további ritka fajok is megfigyelhetők a dűlőben, pl. *rétisas*, *kis kócsag*, *fekete és fehér gólya*. Az emlősök közül az *őz* és a *róka* mellett a *menyét*, a *hermelin* és a *borz* is „öslakója” a természetvédelmi területnek. Természetesen a ragadozók fő táplálékát adó *pocok- és egerfélék* is gyakoriak, a kitett madárodúknak pedig megjelent a *mogyorós pele* is.

A terület télen sem élettelen, a *kékes rétihéja*, *kis sólyom*, *szajkó*, *fekete harkály*, *egerészölyv*, *széncinege*, *fenyőrigó*, *tengelic*, *zöldike*, *fácán* ilyenkor is fellelhető. A hóba rajzolt lábnyomok pedig *feketerigóról*, *mezei nyúlról*, *rókaról*, és *vaddisznóról* árulkodnak!

A terület turista szemmel

A Merzse-mocsár turisztikai infrastruktúrája - magasles, fapalló, tűzrakóhely, sorompók, földutak- kielégítő, fejlesztést kevésbé, inkább karbantartást igényelnek.

A Merzse-dűlő természetismeretei bejárásához hathatós segítséget nyújt a *zöld békajelű tanösvény*. Az indítótáblák Rákoskert, Rákoshegy és Ecsér vasútállomáson, valamint a Pesti út és az Összekötő út kereszteződésében található. A tanösvény többi állomása a védelem alatt álló vizes, erdős élőhelyeken kívül bemutatja a mezőgazdasági területek, mezővédő erdősávok, akácosok élővilágát, a terület hidrológiai felépítését, vízutánpótlását. Kitér a természetvédelem fontosságára, a megoldandó problémákra, azok feloldására tett gyakorlati megoldásokra. Bemutatja a térség mezőgazdaságát, jelenlegi és a korábbi gazdálkodásmódjait, a terület XIX. századi kúthálózatát.

A vízimadarak életét is tanulmányozhatjuk a területen, méghozzá egy madármegfigyelő lesből!

Bővebb információ a területről: www.mtvsh.hu/budapest_termeszeti_kincsei

Jó kirándulást kívánunk